

Sygn. akt IV CNP 15/19

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie ze skargi powoda
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w L.
z dnia 26 września 2018 r., sygn. akt II Ca (...),
w sprawie z powództwa A. H.
przeciwko L. T.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 września 2019 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 września 2018 r. Sąd Okręgowy w L., w sprawie o zapłatę, z powództwa A. H. przeciwko L. T. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 25 września 2017 r. Od powyższego orzeczenia powód wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zarzucając Sądowi II instancji naruszenie: 1) przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 82 k.c., poprzez jego błędną interpretację w świetle art. 31 k.k. oraz 17 § 1 pkt 2 w zw. z art. 11 § 2 k.k.s., tj. ustalenie, iż osoba niepoczytalna w świetle przepisów postępowania karnego, a tym samym nie ponosząca w związku z powyższym konsekwencji swoich czynów z uwagi na niepoczytalność jest w świetle prawa cywilnego osobą mającą pełną świadomość i

rozeznanie co do swoich czynów, a co za tym idzie uznanie, iż brak świadomości w świetle k.p.c. jest czymś więcej niż niepoczytalność; 2) przepisów prawa procesowego, tj.: art. 321 § 1 k.p.c. poprzez nie orzeczenie o wszystkich żądaniach pozwu, w tym w szczególności poprzez nie orzeczenie w sentencji wyroku tak przez Sąd I, jak i Sąd II instancji w zakresie pkt: 2 pozwu tj. w zakresie żądania ustalenia nieważności aktu notarialnego sporządzonego w kancelarii notarialnej w R. przed notariuszem W. K., (Rep. A (...)), tzn.: umowy przeniesienia własności, poprzez uznanie za nieważne oświadczenia woli powoda w zakresie potwierdzenia otrzymania od pozwanego wskazanej w treści umowy kwoty; art. 193 § 2¹ k.p.c. poprzez uznanie, iż w sprawie doszło do modyfikacji powództwa w postaci zrzeczenia się roszczenia przez powoda w zakresie pkt.: 2 pozwu, podczas gdy art. 193 § 2¹ k.p.c. dla każdej modyfikacji powództwa wymaga formy pisemnej, powód zaś w toku niniejszej sprawy nie złożył żadnego pisma cofającego pozew w jakimkolwiek zakresie; art. 52 § 3 k.p.c. poprzez nie zniesienie czynności podjętych w sprawie przez wyłączonego od udziału w niej na swój własny wniosek sędziego referenta, Sędziego Sądu Okręgowego w L., A. P., w sytuacji, gdy wyłączenie nastąpiło zgodnie z treścią postanowienia tego Sądu, w dniu 25 września 2018 r. tj. w terminie niepozwalającym na zapoznanie się z szerokim materiałem dowodowym zebrany w sprawie nowemu sędziemu referentowi.

W dalszej kolejności skarżący wskazał, że wyżej wskazany wyrok Sądu Okręgowego w L. jest niezgodny z art. 82 k.c. w zw. z art. 31 k.k. oraz 17 § 1 pkt 2 oraz w zw. z art. 11 § 2 k.k.s., a także, że jest niezgodny z art. 321 § 1 k.p.c., art. 193 § 2¹ k.p.c. oraz art. 52 § 3 k.p.c. Skarżący podniósł również, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, gdyż w niniejszej sprawie nie przysługiwała skarga kasacyjna. Nie wystąpiły także podstawy wznowienia postępowania przewidziane w art. 401, 401¹, 403 i 416¹ k.p.c. W konkluzjach skarżący domagał się stwierdzenia, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w L. jest niezgodny z art. 82 k.c., w zw. z art. 31 k.k. oraz 17 § 1 pkt 2 oraz w zw. z art. 11 § 2 k.k.s., a także że jest niezgodny z art. 321 § 1 k.p.c., art. 193 § 2¹ k.p.c. oraz art. 52 § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest, co do zasady, dopuszczalna tylko wtedy, gdy zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wymaganie to wynika z przyjętego przez ustawodawcę założenia, że odpowiedzialność majątkowa Skarbu Państwa przewidziana w art. 77 Konstytucji i art. 417¹ § 2 k.c. może wchodzić w grę tylko wtedy, gdy strona poszkodowana uczyniła wszystko co możliwe, aby nie dopuścić do powstania szkody. Innymi słowy, obowiązkiem strony jest wykorzystanie wszystkich istniejących w systemie instytucji prawnych i dopiero ich bezskuteczność lub brak może, w razie wystąpienia szkody, uzasadniać odpowiedzialność Skarbu Państwa. Pogląd ten koresponduje z założeniem, że demokratyczne państwo prawne, powinno wymagać od członków tej wspólnoty tj.: obywateli, dbałości o swoje prawne interesy i partycypowania w dostarczanych przez prawo środkach, w szczególności środkach zaskarżenia.

Wnosząc skargę dnia 25 stycznia 2019 r., uszło uwadze powoda, że w dniu 3 kwietnia 2018 r., a więc przed wniesieniem skargi, do polskiego systemu prawnego wprowadzono kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia, tj. skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. z 2018 r. poz. 5 z późn. zm. - dalej "ustawa o SN"). Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 95 ustawy o SN - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny "szkody judykacyjnej", jest oczywiste, iż spełniając wymagania określone art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Mając ponadto na względzie, że przyczyny uwzględnienia skargi nadzwyczajnej są zbieżne z przyczynami uwzględnienia skargi o stwierdzenie

niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 89 § 1 pkt 1 i 2 ustawy o SN), a także biorąc pod uwagę unormowanie zawarte w art. 89 § 4 ustawy o SN, należy przyjąć, iż począwszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 ustawy o SN) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

aj